

3.

Jordáky Lajos naplója

Kolozsvár, 1956. március 31.

A személyiség [sic] kultuszának a megszüntetése. Sztálin elleni támadások. Tito újabb követelései. Szociáldemokraták visszautasítása. Rajk teljes és nyilvános rehabilitálása¹⁴⁶ (...¹⁴⁷). Pereg és még hozzá gyorsan a világtörténelem filmje (...¹⁴⁸). A szocializmus felé megy kétségtelenül a világ. A szocializmus azonban csak az emberi szabadságra és az igazságra építheti a maga rendszerét. Csak ezáltal több, mint bármilyen más rendszer.

Közli Molnár Gusztáv: Jordáky Lajos naplója. Medvetánc, 1988. 2-3. sz., 282. p.

4.

A Román Munkáspárt Politikai Bizottság ülésének jegyzőkönyve¹⁴⁹ (részlet)

Bukarest, 1956. április 3.

1956. április 3–12. Gyorsíráshoz szöveg átirata az RMP Politikai Bizottságának üléséről, amelyen Miron Constantinescu¹⁵⁰ és Iosif Chișinevschi a Ny. Sz. Hruscsov által az SZKP XX. Kongresszusán bemutatott jelentésből kiindulva bírálta a pártbeli állapotokat és Gheorghe Gheorghiu-Dej¹⁵¹ személyi kultuszát.

1956. április. 3.

Jelenlévő elvtársak: Gheorghe Apostol¹⁵²

Emil Bodnăraș¹⁵³

146 Kolozs tartomány magyar nyelvű napilapja, az *Igazság* 1956. március 31-én közölte Rákosi Mátyásnak, az MDP első titkárának beszédét a Heves megyei aktivagyűlésen, amelyben Rajk László perének felülvizsgálatát kezdeményezte.

147 Kihagyás az eredetileg közölt szövegben.

148 Kihagyás az eredetileg közölt szövegben.

149 Az általunk felhasznált eredeti román nyelvű forrásgyűjteményhez híven, a 4., 5., 6. sz. iratoknál dőlt betűben tüntettük fel Gheorghe Gherghiu-Dej kézírásos feljegyzéseit a jegyzőkönyvek margójára. Az RMP első titkára gyakran látta el megjegyzésekkel a hozzá kerülő iratokat: pl. Nagy Imre snagovi naplóját (Ileana Ioanid: *Nagy Imre. Însemnări de la Snagov*, Iași, Polirom, 2004).

150 Miron Constantinescu (1917–1974), értelmiségi-polgári családban nevelkedett kommunista politikus. 1935-től vett részt az illegális mozgalomban. 1944-től az RKP hivatalos lapja, a *Scântea* főszerkesztője, majd az RMP KB (1946–1961) és PB tagja (1948–1957), az Állami Tervbizottság elnöke (1949–1955), oktatási és művelődésügyi miniszter (1956. november 24.–1957. július 16.). Az 1957-es politikai bukását követően főiskolai, majd egyetemi tanár, a *Ștefan Gheorghiu* pártakadémia rektora (1970–1972), több szociológiai és történeti munka szerzője vagy szerkesztője.

151 Gheorghe Gheorghiu-Dej (1901–1965), vezető kommunista politikus, az RKP/RMP első titkára (1945–1954, 1955–1965). 1930-tól az illegális mozgalom tagja, 1933-ban 12 év kényszerszolgálatra ítélték, 1944-ig börtönben ült. 1945 után közlekedésügyi és ipari miniszter, a Minisztertanács első helyettese (1948–1952), 1952–1954 között miniszterelnök és az RMP első titkára is volt.

152 Gheorghe Apostol (1913–), kommunista politikus. 1934-től tagja az illegális kommunista mozgalomnak, emiatt 1937-ban 3 év börtönre ítélték. 1941–1944 között más vezető kommunista politikusokkal együtt a Târgu-Jiu-i táborba internálták. 1945 után a szakszervezeti tanács elnöke, a Minisztertanács alelnöke (1952–1954, 1961–1967), az RMP első titkára (1954. április–1955. október). A hetvenes-nyolcvanas években diplomáciai vonalra került (Argentína 1977–1983, Brazília 1983–1989).

153 Emil Bodnăraș (1904–1976), kommunista politikus. 1924-től tagja az illegális kommunista mozgalomnak,